

ปัญหาการค้าโลกและผลกระทบจากการถดถอยของโลกาภิวัตน์

World Trade Issue and the Effect of Regression of Globalization

แพร์ไหม ยุงทอง¹ นฤพร ครุฑเกิด² พิษญา อำนวยกุ่ม³ ปณิตา มุ่งฝอยกลาง⁴
ธณัสสา โรจนตระกูล⁵

Pearmai Yungthong, Naruporn Krutkerd, Pishaya Amnerngom
Panita Mungfoiklang, Tanastha Rojanatrakul

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความนี้มุ่งนำเสนอปัญหาการค้าโลกและผลกระทบจากการถดถอยของโลกาภิวัตน์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความเข้าใจถึงปัญหาการค้ารวมไปถึงผลกระทบในยุคโลกาภิวัตน์ จากสงครามการค้าระหว่างจีนและสหรัฐอเมริกา ก่อให้เกิดความผันผวนของอัตราการแลกเปลี่ยนในทางเศรษฐกิจโลกเป็นอย่างมาก ด้านการลงทุนเริ่มชะลอตัวลงอย่างต่อเนื่อง ขัดต่อกติกาสากลทางการค้า อาทิเช่น ห้ามการนำเข้าสินค้า ห้ามการเดินทางของบุคคล รวมทั้งกฎเกณฑ์ทางองค์การการค้าโลกที่ถูกนำมาบังคับใช้ในสถานการณ์ฉุกเฉิน เนื่องจากปัญหาการจัดการเศรษฐกิจมหภาคที่มีความรุนแรง อีกทั้งในปัจจุบันยังต้องเผชิญกับวิกฤติ COVID-19 ส่งผลกระทบต่อการแข่งขันทางภูมิรัฐศาสตร์ ทำให้สหรัฐอเมริกาไม่สามารถครองอำนาจเพียงฝ่ายเดียว จีนจึงก้าวขึ้นมาเป็นประเทศมหาอำนาจของโลกได้อย่างชัดเจน ดังนั้น การแพร่ระบาดของไวรัสครั้งนี้ก่อให้เกิดความเสียหายต่อทุกภาคส่วนในทุกประเทศ นอกจากนี้ยังลดช่วงเวลา ระยะห่างระหว่างสองประเทศยักษ์ใหญ่ ทั้งในเชิงขีดความสามารถ ทรัพยากร มีความเป็นไปได้ที่จะเกิดการชะลอตัวทางเศรษฐกิจทำให้โลกเข้าสู่ภาวะถดถอยอย่างแท้จริง

คำสำคัญ (Keywords): ปัญหาการค้าโลก; ผลกระทบจากการถดถอย; โลกาภิวัตน์

Abstract

This article aims to focus on the world trade problems and regression effects of globalization. The objective of this article is to understand the trade problem as well as the globalization effect of the trade war between China and the

Received: 2021-10-09 Revised: 2021-11-05 Accepted: 2021-11-06

¹ คณะสังคมศาสตร์และการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม Faculty of Social Sciences and Local Development, Pibulsongkram Rajabhat University. Corresponding Author e-mail: panita9205@gmail.com

^{2 3 4 5} คณะสังคมศาสตร์และการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม Faculty of Social Sciences and Local Development, Pibulsongkram Rajabhat University.

United States, which has contributed to very high exchange rate volatility in the world economy. Investment has continued to slow down and is against international trade rules such as a ban on the import of goods, a personal travel ban, as well as WTO rules that have been enforced in emergency situations due to violent macroeconomic management. It is also currently facing the COVID-19 crisis, affecting geopolitical competition, which prevents the United States from being solely empowered. As a result, China has clearly stepped up to become the world's superpower. Therefore, this virus epidemic has caused damage to all sectors in every country. It also reduces the gap between the two giants in terms of competence, resources, and the potential economic slowdown that could lead the world into a real recession.

Keywords: World Trade Problem; Regression Effects; Globalization

บทนำ (Introduction)

การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 (COVID-19) สร้างผลกระทบอย่างมากต่อภาวะเศรษฐกิจโลกและเศรษฐกิจไทยตกต่ำมากที่สุด เป็นประวัติการณ์โดยการค้าและการลงทุนทั่วโลกจะดำเนินไปในทิศทางที่ชะลอตัวของเศรษฐกิจหลายประเทศพร้อมกัน จนสร้างแรงกดดันให้กับเศรษฐกิจโลกในภาพรวม และยิ่งถูกซ้ำเติมด้วยสงครามการค้าระหว่างสหรัฐอเมริกากับจีนที่รุนแรงขึ้นเรื่อย ๆ เมื่อการค้าระหว่างประเทศชะลอตัวลง ทำให้ประเทศไทยที่พึ่งพาการส่งออกเป็นหลักในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ ก็เผชิญหน้ากับภาวะเศรษฐกิจที่ชะลอตัวลงตามไปด้วย (ดร.วรรณพงษ์ ดุรงควโรจน์, 2564) ทั้งนี้ โลกาภิวัตน์ ยังอาจมีความหมายที่เกี่ยวข้องกับโลกเศรษฐกิจ ซึ่งหมายถึงบริเวณใดบริเวณหนึ่งบนพื้นโลกที่มีการปฏิสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ เชื่อมโยงกันจนเป็นอาณาบริเวณที่กว้างขวาง โดยโลกเศรษฐกิจจะไม่มีพรมแดนในลักษณะที่สอดคล้องกับการแบ่งเขตที่เกี่ยวข้องกับดินแดนหรืออาณาเขต ซึ่งเป็นเรื่องของรัฐ แต่เป็นเขตแดนทางเศรษฐกิจ โดยโลกาภิวัตน์ในความหมายนี้ จะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการค้าระหว่างประเทศโดยมีเศรษฐกิจการเมืองระหว่างประเทศเป็นกลไกที่สำคัญที่ผลักดันให้กลายเป็นกระแสของการแผ่ขยายอิทธิพลทางการค้าของประเทศที่แข็งแกร่งกว่าเข้าครอบงำประเทศที่อ่อนแอกว่า (ธนิต โสรัตน์, 2550)

จากที่กล่าวมาในข้างต้นจะเห็นได้ว่า การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 สร้างผลกระทบอย่างมากต่อภาวะเศรษฐกิจโลก ดังนั้น บทความนี้จึงมุ่งนำเสนอถึง ปัญหาการค้าโลกและผลกระทบจากการถดถอยของโลกาภิวัตน์ เพื่อสร้างความเข้าใจถึงปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างแท้จริง

ปัญหาการค้าโลก

การค้าโลกขยายตัวตามไปด้วยประเทศกำลังพัฒนาจำนวนมากรวมทั้งประเทศไทยที่อาศัยการค้าระหว่างประเทศช่วยขับเคลื่อนเศรษฐกิจย่อมได้รับผลกระทบไม่น้อย จำต้องมี

ความคิดริเริ่มและการปรับตัวครั้งใหญ่ เพื่อก้าวผ่านความไม่แน่นอนนี้ไปนอกจากนี้ยังการที่กำกับดูแลการค้าของโลกก็ตกอยู่ในภาวะอัมพาตตามที่กล่าวแล้ว จนอาจทำให้เกิดความโกลาหลไร้ระเบียบในการค้าระหว่างประเทศได้ เปิดช่องให้ประเทศใหญ่และแข็งแกร่งทางเศรษฐกิจ กดดันให้ประเทศที่เล็กและอ่อนแอกว่า จำต้องทำข้อตกลงที่เสียเปรียบหรือได้ประโยชน์น้อยกว่าประเทศกำลังพัฒนาเกิดใหม่ทั้งหลาย จำต้องกระชับและพัฒนาความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจในระดับภูมิภาคของตน เพื่อรักษาอำนาจต่อรอง และขยายการค้าภายในกลุ่มตนการกลายเป็นสงครามการค้าระดับโลก ยังแสดงออกที่ประเทศมหาอำนาจทางเศรษฐกิจได้เข้ามาแสดงอย่างถ้วนหน้า ในกลุ่มตะวันตกที่เคยแน่นแฟ้น ได้แสดงความเป็นอิสระและถือผลประโยชน์แห่งชาติตนตามลำพังมากขึ้น มีสหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น อังกฤษและฝรั่งเศส เป็นต้น ปัจจัยที่มีผลกับการฟื้นตัวของเศรษฐกิจ คือ ความรวดเร็วในการควบคุมสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 และนโยบายหรือมาตรการเยียวยาทางเศรษฐกิจที่ประเทศต่างๆ นำมาใช้ นอกจากนี้ หากทุกประเทศร่วมมือกันจะทำให้เศรษฐกิจฟื้นตัวเร็วกว่าการที่แต่ละประเทศดำเนินมาตรการเอง อย่างไรก็ตาม การคาดการณ์ดังกล่าวอาจยังไม่แน่นอน เนื่องจากมีความเสี่ยงที่ควบคุมไม่ได้ เช่น สถานะตึงเครียดของตลาดสินเชื่อที่ส่งผลกระทบต่อความสามารถในการให้บริการการเงินเพื่อการค้าระหว่างประเทศ เป็นต้น WTO วิเคราะห์ผลกระทบของวิกฤตไวรัสโควิด-19 ต่อภาคธุรกิจต่างๆ โดยในส่วนของภาคอุตสาหกรรม พบว่า มาตรการปิดเมืองเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของไวรัสฯ ในหลายประเทศทั่วโลก เช่น จีน สหรัฐฯ และสหภาพยุโรป ทำให้มีการปิดโรงงานชั่วคราว ส่งผลให้ห่วงโซ่การผลิตหยุดชะงัก ซึ่งกระทบต่ออุตสาหกรรมที่มีห่วงโซ่มูลค่าซับซ้อนโดยตรง อาทิ อิเล็กทรอนิกส์ และยานยนต์ สำหรับภาคการค้าบริการ ส่งผลให้การใช้บริการคมนาคมขนส่ง ท่องเที่ยว รวมถึงธุรกิจค้าปลีกและบริการต่างๆ ลดลง หรือต้องปิดตัวในบางธุรกิจ เนื่องจากประเทศต่างๆ มีมาตรการจำกัดการขนส่งและการเดินทางเพื่อควบคุมการแพร่กระจายของไวรัส ทั้งนี้ ยังมีสาขาบริการที่ได้ประโยชน์จากวิกฤต เช่น การให้บริการเทคโนโลยีสารสนเทศ เนื่องจากสามารถให้บริการในที่พำนักอาศัยได้ และมีพฤติกรรมการใช้มากขึ้น (อนุชา อาภาภิรม, 2564)

ความหมายของโลกาภิวัตน์

คำว่า “โลกาภิวัตน์” เป็นคำที่เกิดขึ้นปลายศตวรรษที่ 20 ราวปีค.ศ. 1980 (พ.ศ.2523) ที่แสดงลักษณะสังคมโลกก้าวสู่การเปลี่ยนแปลงมิติวัฒนธรรม สังคม เศรษฐกิจ การเมือง และภาวะแวดล้อมในระดับโลก(Global) โดยผ่านระบบการสื่อสารแบบใหม่ เราเรียกว่า (Hi-tech) ภายใต้คำภาษาอังกฤษว่า “Globalization” มีการนิยามไว้หลากหลาย โลกาภิวัตน์ (Globalization) ปรากฏตัวในพจนานุกรมครั้งแรกเมื่อ ค.ศ. 1961 ใน Webster’s Third New International Dictionary of the English Language Unabridged แต่ได้มีการนำมาใช้อย่างแพร่หลายตั้งแต่ช่วงกลางทศวรรษที่ 1980 (ไอลดา โชติช่วง, 2546)

ความเป็นมาของโลกาภิวัตน์สามารถย้อนกลับไปได้ตั้งแต่ยุคที่มีการเดินเรือล่องสำเภาไปมาระหว่างภูมิภาคต่างๆ ทำให้มนุษย์ตระหนักว่าบนโลกใบนี้ไม่ได้มีเฉพาะตัวเราและเผ่าพันธุ์ของเรา

เท่านั้น หนังสือเกี่ยวกับโลกาภิวัตน์หลายๆเล่ม ได้พูดถึงการเดินทางเรือของ Christopher Columbus ว่าเป็นการเดินทางที่บุกเบิกให้เกิดกระแส โลกาภิวัตน์ขึ้นในยุคต่อมา อย่างไรก็ตามในประเทศจีน ประมาณปี ค.ศ.1405 ก่อนการเดินทางเรือของ Columbus 40 ปี ขุนนางจีนชื่อ Zheng He หรือ San Bao ได้รับมอบหมายจากพระมหาจักรพรรดิ Cheng Zu ให้เดินทางด้วยขบวนเรือที่มีความยาวถึง 440 ฟุต และกว้างถึง 180 ฟุต ลูกเรือ 200 คน และมีห้องพักให้ผู้โดยสารถึง 1,000 คน นับเป็นขบวนเดินเรือที่ยิ่งใหญ่และทันสมัยที่สุดในยุคนั้น Zheng He ได้เดินทางไปสร้างความสัมพันธ์กับประเทศต่างๆ ได้แก่ ดินแดนในแถบอินโดนีเซียในยุคปัจจุบัน เยเมน อิหร่าน เมคคะ และโซมาเลีย เพราะฉะนั้นเราอาจกล่าวได้ว่าแท้จริงแล้วผู้ที่บุกเบิกการเดินทางข้ามภูมิภาคและทำให้เกิดสภาวะโลกไร้พรมแดน คือ Zheng He นั่นเอง (มานิตา หนูสวัสดิ์)

กระแสโลกาภิวัตน์ถูกมองทั้งเป็นโลกของโอกาสและโลกของความเลวร้าย กระแสโลกาภิวัตน์นั้นเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ และเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นแล้วจะไม่มีใครหวนกลับและเป็นกระบวนการที่เร่งทำให้เศรษฐกิจโลก และเศรษฐกิจภายในประเทศหล่อหลอมเข้าเป็นหนึ่งเดียวไปสู่การเป็น หนึ่งโลก หนึ่งระบบการค้า หลังสงครามโลกครั้งที่สอง ประเทศในกลุ่มสังคมนิยมปฏิเสธระบบทุนนิยมในทางหลักการ ในขณะที่ประเทศกำลังพัฒนาส่วนใหญ่ปฏิเสธมันในทางปฏิบัติ ในช่วงทศวรรษที่ 1950 และ 1960 ความแนบแน่นทางเศรษฐกิจระหว่างสหรัฐอเมริกา สหภาพยุโรป และญี่ปุ่นเริ่มมีมากขึ้น แต่รัฐบาลของแต่ละประเทศดังกล่าวก็ยังคงมีมาตรการควบคุมการเคลื่อนไหลของสินค้าและบริการ ทุนและการเคลื่อนย้ายของคน จวบจนช่วงต้นทศวรรษ 1990 ที่ประเทศกำลังพัฒนาเริ่มมีนโยบายเปิดกว้างกับโลกภายนอก พร้อมๆ กับการที่ประเทศในกลุ่มสังคมนิยมเริ่มละทิ้งระบบการวางแผนจากส่วนกลางหันมาใช้ระบบทุนนิยมตลาดมากขึ้น อีกทั้งประเทศที่พัฒนาแล้วได้เริ่มผ่อนคลายมาตรการควบคุมต่างๆ ลง กระทั่งปัจจุบันได้เข้าสู่กระแสโลกาภิวัตน์ ถือว่าเป็นการเปลี่ยนยุคของโลกาภิวัตน์ครั้งยิ่งใหญ่ อันเนื่องมาจากการเปิดเสรีทางการค้าและการลงทุน การเคลื่อนไหวของทุนอย่างเสรี ตลอดจนถึงเทคโนโลยีสารสนเทศโดยเฉพาะอย่างยิ่งอินเทอร์เน็ต ก่อให้เกิด ปังเจกภิวัตน์ (Globalization of People) ผู้คนในภูมิภาคต่าง ๆ มีโอกาสที่จะแข่งขันพร้อมๆ กับร่วมมือกันทั้งใน Physical และ Virtual Spaces ซึ่งตรงนี้ทำให้เกิดพลวัตการเปลี่ยนแปลงต่างๆ อย่างมากมาย ซึ่งรูปแบบของระบบเศรษฐกิจ (ธนิศ โสรัตน์, 2550)

ระบบเศรษฐกิจโลกหมายถึง

ระบบเศรษฐกิจ (economic system) หมายถึง กลุ่มบุคคลของสังคมที่รวมตัวกันเป็นกลุ่มของสถาบันทางเศรษฐกิจต่างๆ เช่น สถาบันการผลิต สถาบันการเงินธนาคาร สถาบันการค้า สถาบันการขนส่ง สถาบันการประกันภัย ฯลฯ ซึ่งยึดถือแนวปฏิบัติแนวทางเดียวกันในการประกอบกิจกรรมทางเศรษฐกิจ โดยมีวัตถุประสงค์ร่วมกันคืออำนวยความสะดวกในการที่จะแก้ไขปัญหาพื้นฐาน ทางเศรษฐกิจ เพื่อให้สามารถบำบัดความต้องการให้แก่บุคคลต่างๆ ที่อยู่ร่วมกันในสังคมนั้นให้ได้รับประโยชน์มากที่สุด เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ระบบเศรษฐกิจของประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกสามารถแบ่งออกเป็น 4 ระบบใหญ่ๆ ดังนี้

ระบบเศรษฐกิจแบบเสรีนิยมหรือทุนนิยม (Laissez-Faire or Capitalism)

ระบบเศรษฐกิจแบบเสรีนิยมหรือทุนนิยมเป็นระบบเศรษฐกิจที่ให้เสรีภาพแก่ภาคเอกชนในการเลือกดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจ เอกชนมีกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน สามารถเป็นเจ้าของปัจจัยการผลิต เศรษฐทรัพย์ต่าง ๆ ที่ตนหามาได้ มีเสรีภาพในการประกอบธุรกิจ รวมทั้งการเลือกอุปโภคบริโภคสินค้าและบริการต่าง ๆ แต่ทว่าเสรีภาพดังกล่าวจะต้องอยู่ภายใต้ขอบเขตของกฎหมาย กล่าวคือ การดำเนินการใด ๆ จะต้องไม่ละเมิดสิทธิเสรีภาพพื้นฐานของบุคคลอื่น ใช้ระบบของการแข่งขันโดยมีราคาและระบบตลาดเป็นกลไกสำคัญในการจัดสรรทรัพยากร โดยรัฐบาลจะไม่เข้าไปเกี่ยวข้องในกิจกรรมทางเศรษฐกิจ จะมีหน้าที่เพียงการรักษาความสงบเรียบร้อยของบ้านเมืองและการป้องกันประเทศ

ระบบเศรษฐกิจแบบคอมมิวนิสต์ (Communism)

ระบบเศรษฐกิจแบบคอมมิวนิสต์เป็นระบบเศรษฐกิจที่มีลักษณะตรงกันข้ามกับระบบเศรษฐกิจแบบเสรีนิยมหรือทุนนิยม ภายใต้ระบบเศรษฐกิจแบบคอมมิวนิสต์รัฐบาลเป็นเจ้าของทรัพยากรต่าง ๆ รวมทั้งปัจจัยการผลิตทุกชนิด เอกชนไม่มีกรรมสิทธิ์ ตลอดจนเสรีภาพที่จะเลือกใช้ปัจจัยการผลิตได้ รัฐบาลเป็นผู้ประกอบการและทำหน้าที่จัดสรรทรัพยากรต่าง ๆ หน่วยธุรกิจและครัวเรือน จะผลิตและบริโภคตามคำสั่งของรัฐ กลไกราคาไม่มีบทบาทในการแก้ไขปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐกิจ การแก้ไขปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐกิจกระทำโดยรัฐบาล กล่าวคือ รัฐบาลจะเป็นผู้ทำหน้าที่ตัดสินใจว่า ทรัพยากรต่าง ๆ ที่มีอยู่ควรจะนำมาผลิตสินค้าและบริการอะไร ผลิตอย่างไร และผลิตเพื่อใคร การตัดสินใจ มักจะทำอยู่ในรูปของการวางแผนแบบบังคับจากส่วนกลาง (central planning) โดยคำนึงถึงสวัสดิการ ของสังคมส่วนรวมเป็นสำคัญ โดยสรุประบบเศรษฐกิจแบบนี้จะมีลักษณะเด่นอยู่ที่การรวมอำนาจทุกอย่าง ไว้ที่ส่วนกลาง รัฐบาลจะเป็นผู้วางแผนแต่เพียงผู้เดียว เอกชนมีหน้าที่เพียงแต่ทำตามคำสั่งของทางการ เท่านั้น

ระบบเศรษฐกิจแบบสังคมนิยม (Socialism)

ระบบเศรษฐกิจแบบสังคมนิยมเป็นระบบเศรษฐกิจที่มีลักษณะใกล้เคียงกับระบบเศรษฐกิจ แบบคอมมิวนิสต์ ภายใต้ระบบเศรษฐกิจแบบสังคมนิยมรัฐจะเป็นผู้ครอบครองทรัพยากรการผลิตพื้นฐาน ไว้เกือบทั้งหมด และเป็นผู้วางแผนเศรษฐกิจ กำหนดแนวทางการแก้ไขปัญหาพื้นฐาน กิจกรรมหลักที่มี ความสำคัญต่อเศรษฐกิจส่วนรวมของประเทศ เช่น ธุรกิจธนาคาร อุตสาหกรรมเหมืองแร่ ป่าไม้ น้ำมัน กิจกรรมสาธารณูปโภค และสาธารณูปการต่าง ๆ ฯลฯ รัฐจะเป็นผู้เข้ามาดำเนินการเอง รัฐให้เสรีภาพแก่ประชาชนบ้างพอสมควร เอกชนมีเสรีภาพและกรรมสิทธิ์ในการถือครองทรัพย์สิน เช่น สามารถทำธุรกิจค้าขายขนาดย่อมระหว่างท้องถิ่นใกล้เคียง สามารถถือครองกรรมสิทธิ์ที่ดินทำกิน เพื่อการยังชีพ โดยสรุป ระบบเศรษฐกิจแบบสังคมนิยมเป็นระบบเศรษฐกิจที่อาศัยกลไกรัฐเป็นกลไกสำคัญในการจัดสรรทรัพยากรของระบบเศรษฐกิจ แต่ทว่ากลไกราคาพอจะมีบทบาทอยู่บ้างในระบบเศรษฐกิจนี้

ระบบเศรษฐกิจแบบผสม (Mixed Economy)

ระบบเศรษฐกิจแบบผสมเป็นระบบเศรษฐกิจที่มีลักษณะผสมผสานระหว่างระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม กับระบบเศรษฐกิจแบบสังคมนิยม กล่าวคือ ภายใต้ระบบเศรษฐกิจแบบผสมทั้งรัฐบาลและเอกชนต่างมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐกิจ ปัจจัยการผลิตมีทั้งส่วนที่เป็นของรัฐบาลและเอกชน ในส่วนที่เป็นแบบทุนนิยม คือ เอกชนมีกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินบางอย่าง มีเสรีภาพในการเลือกผลิตหรือบริโภค ใช้ระบบของการแข่งขัน กลไกราคาเข้ามาทำหน้าที่จัดสรรทรัพยากร ส่วนที่เป็นแบบสังคมนิยม คือ รัฐบาลเข้ามาควบคุมหรือเข้ามาดำเนินกิจการที่มีความสำคัญต่อความเป็นอยู่ของประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศ เช่น กิจการสาธารณูปโภค อุตสาหกรรมหลัก และอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ที่ต้องมีการลงทุนมากเพราะหาเอกชนลงทุนได้ยาก เนื่องจากเป็นกิจการที่ต้อง เสี่ยงกับการขาดทุนหรือไม่คุ้มกับการลงทุน แต่กิจการเหล่านี้จำเป็นต้องมีเพราะเป็นปัจจัยพื้นฐานต่อการดำรงชีพ เช่น ไฟฟ้า น้ำประปา การขนส่ง และคมนาคม เหตุที่รัฐบาลเข้ามามีอำนาจในการดำเนินกิจการดังกล่าวก็เพื่อขจัดปัญหาในเรื่องการผูกขาดหรือเอารัดเอาเปรียบ ซึ่งมักจะเกิดขึ้นถ้าปล่อยให้เอกชนทำการแข่งขัน โดยสรุปแล้วระบบเศรษฐกิจแบบผสมจึงเป็นระบบเศรษฐกิจที่มีการใช้ทั้งระบบกลไกราคา หรือระบบตลาดควบคู่ไปกับระบบกลไกรัฐในการจัดสรรทรัพยากร (banpasa, 2554)

กล่าวโดยสรุป ระบบเศรษฐกิจมีความสำคัญในการจัดหาสินค้าและบริการเพื่อสนองตอบความต้องการของสมาชิกในสังคมนับจากความต้องการขั้นมูลฐานในการดำรงชีวิตตลอดจนความต้องการในสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ความสำคัญในการผลิตสินค้าและบริการ เพื่อให้เพียงพอต่อความต้องการของสมาชิกในสังคม โดยการจัดแบ่งงานให้สมาชิกในสังคมมีทำงานในอาชีพที่ตนเองถนัดเพื่อให้ได้ผลผลิตที่ดีมีประสิทธิภาพเป็นการใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดและเกิดประโยชน์สูงสุด ความสำคัญในการส่งเสริมการผลิตเพิ่มผลผลิตโดยมีการพัฒนาการผลิตคิดสร้างสรรค์ประดิษฐ์ผลิตสินค้าและบริการใหม่ๆด้วยวิทยาการที่ก้าวหน้าต่อไปเรื่อย ๆ เพื่อให้ได้มาตรฐานการดำรงชีวิตที่ดีและมีประสิทธิภาพ จนกระทั่งแต่ละประเทศได้พบกับปัญหาการค้าระหว่างประเทศเกิดการชะลอตัวลงเพราะเจอกับสถานการณ์การโควิด-19 ที่กำลังระบาดหนักในตอนนี้ทั้งในและต่างประเทศ ทำให้หลายประเทศมีการเลิกผลิตสินค้าเพื่อส่งออกไปยังประเทศต่าง ๆ ซึ่งมีผลกระทบกับหลาย ๆ ประเทศไม่มากก็น้อยหนึ่งในนั้นรวมถึงประเทศไทยที่เผชิญหน้ากับภาวะเศรษฐกิจตกต่ำในเรื่องของการส่งออก การค้าระหว่างประเทศ การท่องเที่ยว ฯลฯ และรวมถึงผลกระทบที่ได้รับจากในประเทศไม่ว่าจะเป็นในส่วนของการค้าขาย การส่งออก เกษตรกรและชาวประมง ชาวสวนชาวไร่ และกลุ่มคนที่ทำงานออฟฟิศ และยังรวมถึงกลุ่มนักเรียนนักศึกษาอีกด้วย และพบว่าสถานการณ์ตอนนี้ได้เริ่มฟื้นฟຸขึ้นในหลายๆประเทศและได้เริ่มเปิดประเทศเพื่อการค้าขายส่งออก และต้อนรับนักท่องเที่ยวทั้งในและต่างประเทศ เพื่อเข้ามาส่งเสริมการท่องเที่ยวภายในประเทศ แต่อันใดการถดถอยของโลกาภิวัตน์ ที่เป็นปัญหาในตอนนี้คือด้านการลงทุน หลายๆประเทศเลือกที่จะเน้นการสะสมทุนและการค้าเสรีเพื่อการเปิดการค้าระหว่างประเทศให้เป็นการค้าที่ไร้พรมแดนแต่อยู่ภายใต้การค้าเสรี การรับรู้ข้อมูล-ข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการเมืองและ

เศรษฐกิจ และมีเทคโนโลยีที่ทันสมัยในการแก้ไขปัญหาของระบบหน่วยงานทางการแพทย์แต่ละประเทศ

การถดถอยของโลกาภิวัตน์

ภาวะถดถอย (the retreat) ต่อยุคโลกาภิวัตน์หรือจะเข้าสู่ยุคย้อนกลับ (the reversal) เพราะการเกิดสถานการณ์โควิด หลังจากนั้นมีความเป็นไปได้ คือ 1.กลับเข้ามาสู่ภาวะปกติ 2.เป็นภาวะเศรษฐกิจใหม่ 3.เป็นการกลับไปยุคก่อนโลกาภิวัตน์ ไม่ว่าในสภาวะไหนก็คงต้องใช้ระยะที่นานกว่าปกติ และจะกลับไปทิศทางใดอาจจะไม่สามารถจะสรุปได้ ปัจจัยเบื้องต้นคือที่สามารถใช้ประเมินได้คือ 1.ความต้องการของน้ำมัน 2.การขอชดเชยจากการว่างงาน 3.การขอความช่วยเหลือผ่านชำระหนี้ และ 4.อัตราการว่างงาน (ศิริวิไลยา ศาชาธาร, 2563)

ผลกระทบจากการถดถอยของโลกาภิวัตน์

ผลกระทบด้านสังคม

การครอบงำโลกทางวัฒนธรรม เนื่องจากระบบสื่อสารไร้พรมแดนทำให้เกิดการครอบงำโลกทางวัฒนธรรม อิทธิพลของวัฒนธรรม และอำนาจของเศรษฐกิจจากประเทศที่พัฒนาแล้วได้ไหลบ่าเข้าสู่ประเทศอื่นอย่างรุนแรง ก่อให้เกิดกระแสวัฒนธรรมโลก (Neo-Westernization) ครอบงำทางด้านความคิด การมองโลก การแต่งกาย การบริโภคสิ่งเหล่านี้เข้าครอบคลุมเหนือวัฒนธรรมของประชาคมทั่วโลก ทำให้เกิดระบบผูกขาดวัฒนธรรมไร้พรมแดน

การเกิดหมู่บ้านโลก (Global Village) จากความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีการสื่อสารและโทรคมนาคม ทำให้สังคมโลกไร้พรมแดน โลกทั้งโลกเป็นเสมือนหมู่บ้านเดียวกัน สมาชิกของหมู่บ้านคนใดทำอะไร ก็สามารถรับรู้ได้ทั่วกันทั่วโลก เมื่อมาอยู่ในหมู่บ้านเดียวกัน สิ่งใดที่กระทบประเทศหนึ่งก็ย่อมกระทบไปถึงประเทศอื่นๆ ไปด้วย อย่างมีอาจหลีกเลี่ยงได้ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในส่วนใดส่วนหนึ่งของโลก สามารถรับรู้ได้อย่างฉับพลัน

การแสวงหากำไรแบบใหม่ การสื่อสารที่รวดเร็วทำให้เกิดสภาวะการณ์ไร้พรมแดนของเงินตรา ซึ่งสามารถไหลไปกระจุกตัวทุกหนทุกแห่งในโลกได้ ทุกครั้งที่เกิดการไหลเข้าของทุนมหาศาลจากทั่วโลกไปกระจุกตัวอยู่ที่ประเทศใดประเทศหนึ่ง ก็จะก่อให้เกิดการฟองตัวของทุนอย่างรวดเร็ว ทำให้เกิดการแสวงหากำไรแบบใหม่ขึ้น

ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ

การปฏิรูประบบเศรษฐกิจแบบเสรี จากการล่มสลายของระบอบคอมมิวนิสต์และการเกิดกระแสโลกาภิวัตน์ ทำให้ระบบทุนนิยมโลกแผ่ขยายออกไปครอบคลุมเกือบทุกส่วนของโลก เกิดการขยายตัวของการค้าระหว่างประเทศ การเพิ่มขึ้นของทุนระหว่างประเทศ ทำให้เศรษฐกิจของภูมิภาคต่างๆ เชื่อมโยงและพึ่งพาซึ่งกันและกันมากขึ้น การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจในภูมิภาคต่างๆ เนื่องมาจากการแข่งขันทางการค้าที่เพิ่มมากขึ้น ทำให้หลายประเทศไม่มั่นใจว่าจะมีศักยภาพเพียงพอที่จะแข่งขันในระบบการค้าเสรีบางประเทศเริ่มใช้มาตรการปกป้องทางการค้า หลายประเทศ

พยายามหาแนวร่วมทางเศรษฐกิจ ขยายขอบเขตความร่วมมือทางเศรษฐกิจ โดยจัดตั้งกลุ่มเศรษฐกิจในภูมิภาคขึ้น เกิดระบบเสรีด้านการเงินและการค้า เป็นระบบเศรษฐกิจที่สินค้าและเงินตราต่างไหลเวียนไปทั่วโลกได้อย่างเสรี โดยความเป็นสากลของทุนและเงินตรา ซึ่งเกิดขึ้นตั้งแต่หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นต้นมา ทำให้ทุนกลายเป็นปัจจัยการผลิตที่สามารถเคลื่อนย้ายถ่ายเทไปมาได้อย่างเสรี การเคลื่อนย้ายของทุนในระดับโลกจากจุดที่ให้ผลตอบแทนต่ำ ไปยังจุดที่ให้ผลตอบแทนสูงกว่า ก่อให้เกิดการเก็งกำไรขึ้นทั่วไปในระบบตลาดที่ยังไม่มีเสถียรภาพ ผู้ที่ควบคุมทุนได้จะอยู่ในฐานะได้เปรียบโดยสิ้นเชิง ระบบการผลิตแบบอัตโนมัติ เป็นการเปลี่ยนแปลงด้านการผลิตสินค้า โดยการนำเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เข้ามาควบคุมการผลิต โดยมีลักษณะการใช้งานเฉพาะ ซึ่งใช้ระยะเวลาการผลิตสั้นกว่า สิ้นเปลืองน้อยกว่า

ผลกระทบด้านการเมือง

ความเป็นท้องถิ่นนิยม (Localism) กระแสโลกาภิวัตน์ สร้างความรู้สึกชาตินิยมระดับท้องถิ่น เติบโตแทนที่อุดมการณ์ชาตินิยม รัฐบาลแตกย่อยสลายตามชาติพันธุ์และลักษณะเฉพาะเชื้อชาติที่มีรากฐานที่เล็กกว่าชาติ กลายเป็นกลุ่มลัทธิชาตินิยมใหม่ (Neo-Nationalism) ซึ่งได้ก่อตัวเป็นรัฐชาติที่มีรากฐานแห่งความเป็นชาติหรือเผ่าพันธุ์ที่แน่นแฟ้นกลมกลืนกันยิ่งขึ้น ปัญหาความขัดแย้งทางเชื้อชาติเหล่านี้มักเชื่อมโยงกับความสำคัญของท้องถิ่น เนื่องจากสังคมยุคโลกาภิวัตน์เป็นโลกยุคข่าวสาร ซึ่งประชาชนในท้องถิ่นรับรู้ข้อมูลอย่างรวดเร็วได้จากสื่อมวลชน เป็นการปลูกจิตสำนึกของประชาชนในท้องถิ่น ให้รู้จักรักษาและหวงแหนทรัพยากรภายในท้องถิ่นของตนเพิ่มมากขึ้น การรับรู้ข้อมูลทำให้ทราบผลดีผลเสียที่รัฐบาลกลางดำเนินการ ยุคโลกาภิวัตน์จึงเป็นยุคแห่งการตรวจสอบ รัฐบาลกลางที่มีความแตกต่างทางเชื้อชาติซึ่งดักตวงผลประโยชน์จากท้องถิ่น จึงมักถูกต่อต้านอย่างรุนแรง ถ้าหากเป็นเชื้อชาติเดียวกัน รัฐบาลที่ไม่คำนึงถึงความเดือดร้อนของประชาชนในท้องถิ่นก็ย่อมถูกต่อต้านอย่างรุนแรงเช่นเดียวกัน บทบาทของสถาบันและกลุ่มทางการเมือง สถาบันทางการเมืองที่มีอยู่เดิมได้แก่ พรรคการเมือง รัฐบาล นิติบัญญัติ ตุลาการ แต่ในยุคโลกาภิวัตน์ได้เกิดสถาบันการเมืองใหม่เพิ่มขึ้นเป็นกลุ่มผลประโยชน์ต่างๆ กลุ่มเฉพาะกรณีเกิดขึ้นมาก

กล่าวโดยสรุป ในสภาพการเปลี่ยนแปลงของโลกในปัจจุบัน สะท้อนให้เห็นถึงกระแสทุนนิยมและกระบวนการณ์ข้ามชาติที่เติบโตขึ้นอย่างรวดเร็ว ระบบเศรษฐกิจโลกในปัจจุบันที่กลุ่มเศรษฐกิจทั้งหลายกำลังแข่งขันกันเพื่อปกป้องผลประโยชน์ แม้เศรษฐกิจตอนนี้หลายๆประเทศอาจกำลังเจอกับปัญหาไม่ว่าจะเป็นเรื่องราคา กำลังซื้อของผู้บริโภคอย่างประเทศไทยที่กำลังได้รับผลกระทบทางเศรษฐกิจไม่ว่าจะเป็นเรื่องการท่องเที่ยวราคาสินค้าที่มีราคาเพิ่มขึ้น จนทำให้ผู้บริโภคขาดกำลังในการซื้อ ด้านสังคมกับสถานการณ์ที่ผ่านมาได้เกิดความขัดแย้งกันทั้งภายในและนอกประเทศไม่ว่าจะเป็นเรื่องทางการเมือง เรื่องการศึกษา เรื่องเพศ และความเข้าใจกันเอง แต่อย่างไรสถานการณ์ก็ค่อยๆปรับตัวดีขึ้นในทุกๆด้านไม่ว่าจะเป็นเรื่องการค้าเศรษฐกิจและการเมืองก็ค่อยๆถูกปรับเปลี่ยนและดีขึ้น

ผลกระทบจากการค้าระหว่างสหรัฐอเมริกาและจีน

สงครามยกแรกเกิดขึ้นเมื่อสำนักงานศุลกากรและพิทักษ์ชายแดนของสหรัฐฯ เริ่มเก็บภาษี 25% จากสินค้าจีน 818 รายการคิดเป็นมูลค่าราว 34,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นสินค้าประเภทเครื่องจักร ชิ้นส่วน และอุปกรณ์ในอุตสาหกรรมพลังงาน จีนได้ตอบโต้ด้วยการเก็บภาษีสินค้าจากสหรัฐฯ จำนวน 545 รายการ โดยสินค้าที่เข้าข่ายการเก็บภาษีเป็นสินค้าเกษตร ผลิตภัณฑ์จากทะเล และรถยนต์ คิดเป็นมูลค่า 34,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ เท่ากัน หลังจากนั้นสหรัฐฯ ก็มีการใช้มาตรการต่างๆ มาอย่างต่อเนื่อง ไม่ว่าจะเป็นการเก็บภาษี ควบคุมไปกับการกดดันทางอ้อม เช่น การเพิ่มรายชื่อบริษัทของจีน 44 แห่งที่มีความเสี่ยงต่อความมั่นคงของชาติ การใช้มาตรการที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองการค้าที่เป็นธรรม รวมถึงการจัดให้บริษัทหัวเหว่ยอยู่ในรายชื่อบริษัทที่ห้ามใช้เทคโนโลยีจากบริษัทสหรัฐฯ โดยไม่ได้รับการอนุมัติจากรัฐบาล เป็นต้น แม้ว่าจะมีการพักยกเพื่อเจรจากันบ้าง มีการผ่อนปรนในบางเรื่อง เช่น ในการประชุม G20 ครั้งล่าสุดที่ประเทศญี่ปุ่น แม้สหรัฐฯ ยอมให้บริษัทหัวเหว่ยสามารถซื้ออุปกรณ์ของสหรัฐฯ ได้อีกครั้ง แต่ก็ยังไม่ได้ถูกถอดออกจากบัญชีรายชื่อ

กล่าวโดยสรุป ท่ามกลางความไม่ชัดเจนเหล่านี้ สิ่งที่เราเห็นได้ชัดคือ สงครามการค้าไม่ได้ส่งผลดีกับฝ่ายไหนเลย สหรัฐฯ ก็เสียหาย จีนก็ได้รับผลกระทบ แถมประเทศอื่นยังพลอยโดนผลทางอ้อมจากการที่มหาอำนาจทางเศรษฐกิจตอบโต้กันไปมาแบบนี้ด้วย ประเทศไทยเองก็เป็นหนึ่งในประเทศที่ได้รับผลกระทบนี้ไม่ว่าจะในด้านของเศรษฐกิจและการส่งออกสินค้าอีกมากมาย

บทสรุป (Conclusion)

ไม่ว่าจะเป็นในยุคสมัยไหนความต้องการการเป็นเมืองแห่งมหาอำนาจไม่ว่าจะเรื่องการค้าขายส่งออก หรือทางเศรษฐกิจ ความเป็นอยู่ของประชาชนก็ล้วนแต่เป็นความต้องการของทุกๆ ประเทศที่อยากจะมีอำนาจ จนกระทั่งแต่ละประเทศได้พบกับปัญหาการค้าระหว่างประเทศเกิดการชะลอตัวลงเพราะเจอกับสถานการณ์การโควิด-19 ที่กำลังระบาดหนักในตอนนี้อยู่ในและต่างประเทศ ทำให้หลายประเทศมีการเลิกผลิตสินค้าเพื่อส่งออกไปยังประเทศต่างๆ ซึ่งมีผลกระทบกับหลายๆ ประเทศไม่มากนักน้อยหนึ่งในนั้นรวมถึงประเทศไทยที่เผชิญหน้ากับภาวะเศรษฐกิจตกต่ำในเรื่องของการส่งออก การค้าระหว่างประเทศ การท่องเที่ยว ฯลฯ และรวมถึงผลกระทบที่ได้รับจากในประเทศไม่ว่าจะเป็นในส่วนของการค้าขาย การส่งออก เกษตรกรและชาวประมง ชาวสวน ชาวไร่ และกลุ่มคนที่ทำงานออฟฟิศ และยังรวมถึงกลุ่มนักเรียนนักศึกษาอีกด้วย และพบว่าสถานการณ์ตอนนี้ได้เริ่มฟื้นฟูกำลังขึ้นในหลายๆ ประเทศและได้เริ่มเปิดประเทศเพื่อการค้าขายส่งออกและต้อนรับนักท่องเที่ยวทั้งในและต่างประเทศ เพื่อเข้ามาส่งเสริมการท่องเที่ยวภายในประเทศ แต่อันใดการถดถอยของโลกาภิวัตน์ ที่เป็นปัญหาในตอนนี้เป็นคือการลงทุน หลายๆ ประเทศเลือกที่จะเน้นการสะสมทุนและการค้าเสรีเพื่อการเปิดการค้าระหว่างประเทศให้เป็นการค้าที่ไร้พรมแดนแต่อยู่ภายใต้การค้าเสรี การรับรู้ข้อมูล-ข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการเมืองและเศรษฐกิจ และมีเทคโนโลยีที่ทันสมัยในการแก้ไขปัญหาของระบบหน่วยงานทางการแพทย์แต่ละประเทศ

บทความนี้จึงนำเสนอองค์ความรู้เกี่ยวกับ“ปัญหาการค้าโลกและผลกระทบจากการถดถอยของโลกาภิวัตน์” ซึ่งถือว่าองค์ความรู้เหล่านี้เป็นพื้นฐานสำคัญสำหรับมุมมองทางเศรษฐกิจในปัจจุบัน การศึกษาและการนำไปประยุกต์ใช้ ด้านการทำธุรกิจ ประกอบอาชีพ ทั้งภาครัฐและเอกชน โดยประเด็นสำคัญที่เสนอ ได้แก่ ปัญหาการค้าโลก ความหมายของโลกาภิวัตน์ ระบบเศรษฐกิจโลกหมายถึง การถดถอยของโลกาภิวัตน์ ผลกระทบจากการถดถอยของโลกาภิวัตน์ และผลกระทบจากการค้าระหว่างสหรัฐอเมริกาและจีน

เอกสารอ้างอิง (References)

- เกียรติอนันต์ ล้วนแก้ว. (2562). สงครามการค้าสหรัฐฯ-จีน กับผลกระทบต่อเศรษฐกิจไทย. สืบค้น 2 พฤศจิกายน 2564, จาก <https://www.bangkokbiznews.com/>
- ธนิต โสรัตน์. (2550). โลกาภิวัตน์ กับการจัดการ SUPPLY CHAIN. สืบค้น 20 กันยายน 2564, <http://www.tanitsorat.com/view.php?id=27>
- บ้านจอมยุทธ. (2564). ผลกระทบของโลกาภิวัตน์ต่อสังคมโลก. สืบค้น 2 พฤศจิกายน 2564, จาก https://www.baanjommyut.com/library_2/extension3/worldview_of_the_modern_age
- วรรณพงษ์ ดุรงคเวโรจน์. (2564). กระแสทวนกลับของโลกาภิวัตน์และอนาคตของห่วงโซ่มูลค่าโลก. สืบค้น 20 กันยายน 2564, จาก <https://thestandard.co/deglobalization>
- ศิริวิไลยา คุษาธาร. (2563). เศรษฐกิจถดถอย' ระดับใหม่ หรือเพียงแค่ภาวะ 'ชั่วคราว. สืบค้น 2 พฤศจิกายน 2564, จาก <https://www.bangkokbiznews.com/news/883914>
- อนุช อาภาภิรม. (2564). การทำให้องค์การการค้าโลกเป็นอัมพาตโดยสหรัฐ | วิถุทิศตวรรษที่21. สืบค้น 20 กันยายน 2564, จาก www.matichonweekly.com/column/article_268607
- Banpasa. (2554). ระบบเศรษฐกิจในยุคกระแสโลกาภิวัตน์. สืบค้น 20 เดือนกันยายน 2564, จาก <http://banpasa.blogspot.com/>
- Benjamin Ivry และคณะ, (2563). Organizing an Abstract Editing Service to Encourage Research by University Students, Teachers, and Staff. วารสารสังคมวิจัยและพัฒนา. 2(3), 14.